Lietas Nr. A420654611
Lietas arhīva Nr. AA43-0311-14

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 21.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesnese referente Dz.Amerika,

tiesneses I.Meldere un R.Paegle

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Liepājas cietuma administrācijas faktisko rīcību un morālā kaitējuma 7114,36 *euro* apmērā atlīdzināšanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 11.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Liepājas cietuma (turpmāk – Cietums) priekšnieks, izskatot 2011.gada 6.jūnijā saņemto /pers. A/ (turpmāk – pieteicējs) sūdzību par Cietuma administrācijas faktisko rīcību, 2011.gada 3.jūnijā pienesuma telpā nepieņemot un nenododot pieteicējam saldējamo kasti un aploksni ar pieteicēja meitas jauno adresi, kā arī liedzot pieteicējam nodot zīmējumu meitai satikšanās laikā, 2011.gada 14.jūnijā pieņēma lēmumu Nr.10/7-1664 (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru Cietuma rīcību atzina par tiesisku.

Sākotnējā lēmumā norādīts, ka aukstuma kaste nav uzskatāma par mazgabarīta sadzīves tehniku – ledusskapi –, tāpēc tā pienesumā nav pieņemta. Cietuma darbiniece nepieņēma aploksni, jo tā bija aprakstīta, un viņa nevar zināt, vai uz aploksnes norādītā informācija atbilst patiesībai. Pieteicēja tiesības uz saziņu netika ierobežotas, jo viņam netika liegts zīmējumu meitai nosūtīt pa pastu. Pieteicējam izskaidrots, ka tikšanās laikā ieslodzītajiem ir aizliegts saņemt vai nodot jebkādus priekšmetus.

[2] Ieslodzījuma vietu pārvalde (turpmāk – Pārvalde vai atbildētāja), izskatot 2011.gada 22.jūnijā saņemto pieteicēja iesniegumu par Cietuma administrācijas faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma 7114,36 *euro* (Ls 5000) apmērā atlīdzināšanu, 2011.gada 22.jūlijā pieņēma lēmumu Nr.1/12-D/3020 (turpmāk – Lēmums), ar kuru Cietuma administrācijas rīcību atzina par atbilstošu normatīvo aktu prasībām.

[3] 2011.gada 15.septembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums par Cietuma administrācijas faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma 7114,36 *euro* (Ls 5000) apmērā atlīdzināšanu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] 2011.gada 3.jūnijā, pieteicējam atrodoties apcietinājumā Cietumā, uz tikšanos atbrauca pieteicēja meitas un atveda pienesumu, kurā bija mazgabarīta saldējamā ierīce un aploksne, uz kuras meita bija norādījusi savu jauno dzīvesvietas adresi. Cietuma darbinieki šo pienesumu nepieņēma, paskaidrojot, ka pieteicējs nav uzrakstījis iesniegumu, lai saņemtu aukstuma kasti, savukārt aploksni nepieņēma, jo tā bija aprakstīta.

Saldējamā ierīce jeb aukstuma kaste pēc būtības ir uzskatāma par mazgabarīta ledusskapi gan lietošanas funkcijas, gan mazo izmēru, gan izskata dēļ. Atļautu priekšmetu nevar aizliegt tikai tāpēc, ka eksistē dažādi vienas un tās pašas lietas nosaukumi, iestādei jāvadās pēc priekšmeta funkcijas, ko Pārvalde nav ņēmusi vērā. Aukstuma kasti pieteicēja meitas uz Liepāju nogādāja no Rīgas, lai gan viena no meitām ir invalīde, tāpēc kastes atvešana sagādāja ievērojamas grūtības. Minētais pieteicējam izraisīja ļoti spēcīgu pārdzīvojumu un uztraukumu.

[3.2] Uz satikšanos ar meitām pieteicējam tika liegts ņemt līdzi viņa zīmēto zīmējumu, ko bija paredzēts uzdāvināt meitai saistībā ar skolas beigšanu, lai gan 2011.gada 2.jūnijā pieteicējs bija vērsies ar attiecīgu iesniegumu, kas vispār netika izskatīts.

Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13.panta pirmās daļas 5.punkts paredz apcietinātā sazināšanās tiesības, sarakstoties. Būtībā tas paredz gan grafiskas informācijas, gan tās nesēju nodošanu un saņemšanu. Likumā nav noteikts veids, kā tas notiek, proti, nosūtot pa pastu, nododot ar cietuma darbinieku starpniecību vai personīgi rokās. No likuma viedokļa svarīgi, lai šī informācija tiktu pakļauta kontrolei, kā to paredz Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 28.pants. Gan pieteicējs, gan viņa meitas minēto prasību izpildīja. Informācijas saturs – adrese un uzzīmēts zirgs – nekādā ziņā neatbilst Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 28.panta otrās daļas nosacījumiem un cietuma administrācijai nebija pamata to aizliegt vai aizturēt. Likums neparedz ne cietuma administrācijas tiesības, ne pienākumu noskaidrot, vai informācija atbilst patiesībai.

[3.3] Cietuma administrācija ir ierobežojusi pieteicēja tiesības lietot sadzīves tehniku un saziņas tiesības. Lai arī apstrīdēšanas iesniegumā prasība par morālā kaitējuma atlīdzinājuma summu izteikta emociju iespaidā, pieteicējs uztur prasību par morālā kaitējuma Ls 5000 (7114,36 *euro*) apmērā atlīdzināšanu.

[4] Atbildētāja rakstveida paskaidrojumā tiesai norāda, ka pieteicēja pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Cietuma darbinieki tiesiski atteicās pieņemt no pieteicēja meitām pienesuma telpā aukstuma kasti, jo saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 27.novembra noteikumiem Nr.800 „Izmeklēšanas cietuma iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk – Izmeklēšanas cietuma noteikumi) pienesumos ir pieļaujams tikai mazgabarīta ledusskapis, nevis aukstuma kaste.

[4.2] Aploksni no pieteicēja meitām pienesumā tika atteikts pieņemt, jo tā bija aprakstīta. Aprakstīta aploksne atzīstama par korespondenci, savukārt korespondence saskaņā ar Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 28.panta nosacījumiem ir kontrolējama.

[4.3] Cietuma darbinieki tiesiski aizliedza pieteicējam satikšanās laikā ar meitām nodot paša zīmēto zīmējumu, jo normatīvie akti neparedz, ka apcietinātie tikšanās laikā ar radiniekiem un citām personām varētu nodot jebkādus priekšmetus.

[4.4] Tā kā Cietuma faktiskā rīcība ir tiesiska, pieteicēja prasījums par nodarītā kaitējuma atlīdzinājumu ir noraidāms kā nepamatots.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 11.jūnija spriedumu pieteicēja pieteikums noraidīts, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Lietā ir strīds par to, vai Cietuma administrācija, atsakoties pienesuma telpā pieņemt aukstuma kasti un aprakstītu aploksni, ir rīkojusies prettiesiski, kā arī vai par prettiesisku atzīstama Cietuma administrācijas rīcība, aizliedzot pieteicējam satikšanās laikā nodot meitai zīmējumu.

[5.2] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 96.pants paredz, ka ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību. Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 8.panta pirmā daļa noteic, ka ikvienam ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un sarakstes neaizskaramību. Kā atzinusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību ietver sevī arī tiesības saņemt pienākošo korespondenci kā vēstuļu, tā arī cita veida sūtījumu (sīkpaku, paku) veidā (*P. van Dijk. Theory and Practice of the European Convention on Human Rights. Fourth Ed., Antwerpen-Oxford: Interesentia, 2006, p.732*).

No minētā tiesa secinājusi, ka apcietinātā tiesības saņemt sūtījumus un pienesumus ietilpst pamattiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, kuru aizsargā Satversmes 96.pants un Konvencijas 8.panta pirmā daļa.

[5.3] Satversmes 116.pants noteic, ka tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Arī Konvencijas 8.panta otrā daļa noteic, ka publiskās institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumus, kas ir paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu valsts vai sabiedrisko drošību vai valsts ekonomiskās labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības.

Apcietinātā tiesību ierobežojumus saņemt sūtījumus un pienesumus noteic Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 21.pants, kurš cita starpā paredz, ka sūtījumu vai pienesumu pieņemšanas un izsniegšanas kārtību, kā arī to priekšmetu sarakstu un daudzumu, kurus atļauts saņemt ar sūtījumiem un pienesumiem, nosaka izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumi (panta otrā daļa). Atbilstoši Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 4.panta otrajai daļai izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumus reglamentē Ministru kabinets.

Pamatojoties uz minēto tiesību normu, tika pieņemti Izmeklēšanas cietuma noteikumi, kuru 38.punkts noteic, ka pienesumos un sūtījumos atļauts iekļaut priekšmetus saskaņā ar šo noteikumu 10.pielikumu. Atbilstoši šo noteikumu 10.pielikuma 11.punktam sūtījumos un pienesumos ir pieļaujams mazgabarīta ledusskapis.

[5.4] Pieteikumā norādīts, ka 2011.gada 3.jūnijā pie pieteicēja uz satikšanos ieradās pieteicēja meitas, kuras pienesumā, cita starp, atveda mazgabarīta saldējamo ierīci. Tiesas sēdē pieteicējs paskaidroja, ka šī ierīce ir aukstuma kaste. Lēmumā norādīts, ka Cietuma darbinieki atteicās pieņemt aukstuma kasti, jo Izmeklēšanas cietuma noteikumi neparedz šāda priekšmeta iekļaušanu pienesumos. Normatīvie akti arī neparedz apcietinātā tiesības izmantot aukstuma kasti, jo saskaņā ar Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13.panta pirmās daļas 10.punktu apcietinātajam ir tiesības izmantot personīgo mazgabarīta ledusskapi, nevis aukstuma kasti.

Tādējādi tiesa atzinusi, ka būtībā lietā strīds ir par to, vai aukstuma kaste un mazgabarīta ledusskapis ir atzīstami par ierīcēm ar identiskām funkcijām un darbības mehānismu.

[5.5] Pieteicēja ieskatā aukstuma kastes funkcija ir tieši tāda pati kā ledusskapja funkcija – pārtikas produktu uzglabāšana. Vienīgā atšķirība ir tā, ka aukstuma kastes ir cita izskata, mazāka izmēra un ir piemērotas izmantošanai transportlīdzekļos.

Izpētot un apkopojot publiski pieejamo informāciju par aukstuma kastēm, tiesa secinājusi, ka pamatā tās ir paredzētas izmantošanai ārpus telpām (transportlīdzekļos, ceļošanai, ilgstošākiem braucieniem, pludmalēs, ielu tirdzniecībā u.tml.). Viena veida aukstuma kastes ir ar zilganu gēlu kā aukstuma reaģentu. Šādās hermētiski noslēgtās aukstuma kastēs nepieciešams ielikt aukstuma kastes komplektā esošo plastmasas maisiņu ar zilganas nokrāsas šķidrumu. Pirms tam šim gēlam līdzīgais maisījums jāpatur ledusskapja saldētavā, jo tikai sasalis, šis gēls uztur aukstumu sevī un kastes iekšpusē. Zilais gēls, kā norādīts aukstuma kastes aprakstos, atkūst vienas dienas laikā.

Citam aukstuma kastes veidam aukstumu rada elektriski pievadīts ventilators, kurš ir iebūvēts kastes sienā un kurš kastes saturu dzesē ar elektrības palīdzību. Kā norādīts šā veida aukstuma kastu aprakstos, ventilators kastes iekšpusē nespēj uzturēt konstantu temperatūru – ja mainās temperatūra ārpus kastes, tad tā mainās arī kastes iekšpusē.

Turpretim ledusskapis ir ierīce, kas sastāv no siltumizolējoša nodalījuma un no siltumsūkņa. Ledusskapja mehānisms nodod siltumu ārējai videi, bet atdzesēto gaisu pievada siltumizolējošajam nodalījumam. Tādā veidā ledusskapī, kurš ir pieslēgts elektrības padevei, nepārtraukti tiek nodrošināts aukstais gaiss.

No minētā tiesa secinājusi, ka, lai arī aukstuma kaste un ledusskapis ir paredzēti pārtikas produktu uzglabāšanai, tomēr šīm ierīcēm ir būtiska atšķirība. Proti, ledusskapis tiek pieslēgts elektrības padevei, pateicoties kurai ledusskapja mehānismā esošā viela ražo aukstumu un ar to apgādā ledusskapja iekšpusi, kā rezultātā temperatūra ledusskapī nepārtraukti ir nemainīga, un tā nav atkarīga no gaisa temperatūras ārpusē. Turpretim gaisa temperatūra aukstuma kastēs ir atkarīga no ārējās vides gaisa temperatūras – jo vairāk sasilst apkārtējās vides gaiss, jo siltāk ir kastes iekšpusē. Turklāt atsevišķi aukstuma kastu veidi darbojas (atdzesē temperatūru) tikai tad, ja tajās ieliek ledu vai iepriekš sasaldētu speciālu šķidrumu. Tātad aukstuma kastes darbība ir atkarīga no cita priekšmeta (aukstuma elementa) esības un pastāvīgi savas funkcijas izpildi bez tā nenodrošina. Līdz ar to aukstuma kastes atšķirībā no ledusskapjiem nenodrošina arī pastāvīgu pārtikas produktu uzglabāšanu svaigā veidā.

Rezumējot minēto, tiesa atzinusi, ka ledusskapja un aukstuma kastes darbības mehānisms nav vienāds, tāpēc šīs ierīces nav pamata atzīt par identiskām, kā to uzskata pieteicējs. Līdz ar to Cietuma darbinieki, konstatējot, ka Izmeklēšanas cietuma noteikumos aukstuma kaste pieļaujamos pienesuma priekšmetos nav paredzēta, tiesiski atteicās to pieņemt. Minētais ierobežojums pamatojas apstāklī, ka, nenodrošinot pārtikas produktu uzglabāšanu tiem atbilstošā temperatūrā, tiek apdraudēta apcietināto veselība, līdz ar to šādam ierobežojumam ir leģitīms mērķis.

[5.6] Izvērtējusi sākotnējo lēmumu un Lēmumu, kā arī atbildētājas pārstāvja tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, tiesa secinājusi, ka aukstuma kaste no pietecēja meitām pienesumā netika pieņemta nevis nosaukuma dēļ, kā to norāda pieteicējs, proti, ne jau tāpēc, ka tās nosaukums ir aukstuma kaste, nevis mazgabarīta ledusskapis, bet gan šo ierīču darbības veida atšķirību dēļ.

Līdz ar to tiesa Cietuma administrācijas rīcību, pienesuma laikā nepieņemot aukstuma kasti, atzina par tiesisku, jo tā atbilst Izmeklēšanas cietuma noteikumu 38.punkta prasībām, kā arī 42.punktam, kurš noteic, ka priekšmetus, kuri neietilpst šo noteikumu 10.pielikumā norādītajā pienesumos pieļaujamo priekšmetu sarakstā, izsniedz atpakaļ pienesuma piegādātājam.

[5.7] Pieteikumā lūgts atzīt par prettiesisku Cietuma administrācijas faktisko rīcību arī tā iemesla dēļ, ka Cietuma darbinieki pienesuma laikā no pieteicēja meitām atteicās pieņemt aprakstītu aploksni.

Tiesa atsaukusies uz Izmeklēšanas cietuma noteikumu 10.pielikumu, norādot, ka minētā pielikuma 7.punkts pienesumos pieļauj arī aploksnes.

Izskatāmajā gadījumā pienesumā bija iekļauta aprakstīta aploksne, proti, uz tās bija norādīts konkrēts teksts.

Saskaņā ar skaidrojošo vārdnīcu (*sk., piemēram, http://www.tezaurs.lv*) vēstule ir kādam nosūtāms vai nosūtīts teksts. Tātad aprakstīta aploksne, uz kuras ir uzrakstīts noteikts teksts, atzīstama par vēstuli. Izvērtējot Izmeklēšanas cietuma noteikumu 10.pielikumu, tiesa konstatējusi, ka pienesumos pieļaujamo priekšmetu sarakstā vēstules nav iekļautas. Tas nozīmē, ka vēstuļu nodošana apcietinājumā esošajām personām ar pienesumiem nav pieļaujama.

[5.8] Pēc būtības pieteicējs piekrīt, ka vēstules pienesumos nav pieļaujamas. Vienlaikus pieteicējs norāda, ka Cietuma darbinieks, kurš pārbaudīja un pieņēma attiecīgo pienesumu, aprakstīto aploksni (neatkarīgi no tā, kāds teksts uz tās bija uzrakstīts) varēja izņemt un nodot pārbaudei pēc piekritības citam Cietuma darbiniekam, kura kompetencē ietilpst korespondences kontrole.

Vērtējot minēto pieteicēja argumentu, tiesa konstatējusi, ka no Izmeklēšanas cietuma noteikumu 40.-45.punkta izriet, ka cietuma darbiniekam, kurš pienesuma piegādātāja klātbūtnē pārbauda pienesumu, ir paredzēti divi rīcības veidi – pieņemt pienesumu (tā daļu) vai atteikt pieņemt pienesumu (tā daļu), atdodot to atpakaļ pienesuma piegādātājam. Atsevišķos gadījumos normatīvie akti paredz pienesuma piegādātāja aizturēšanu un lietas materiālu nosūtīšanu pēc piekritības policijas amatpersonām, taču cietuma darbinieka rīcību izņemt kādus priekšmetus no pienesuma un nodot tos pēc piekritības citiem cietuma darbiniekiem ne Izmeklēšanas cietuma noteikumi, ne citi normatīvie akti neparedz. Tieši otrādi – Izmeklēšanas cietuma noteikumu 42.punkts *expressis verbis* noteic, ka priekšmetus, kuri nav minēti šo noteikumu 10.pielikumā, tātad arī vēstules, izsniedz atpakaļ pienesuma piegādātājam.

Tā kā izskatāmajā gadījumā Cietuma darbinieks, pienesumā konstatējot aprakstītu aploksni, atdeva to atpakaļ pieteicēja meitām (pienesuma piegādātājām), par ko lietā strīda nav, līdz ar to Cietuma administrācijas faktiskā rīcība atzīstama par tiesisku.

Papildus tiesa norādījusi, ka ierobežojumam pienesumos iekļaut vēstules ir leģitīms mērķis, kurš pamatojams ar to, ka apcietinājumā esošo personu sarakste (korespondence) ir pakļauta kontrolei, kā to noteic Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 28.panta otrā daļa, saskaņā ar kuru izmeklēšanas cietuma darbinieki kontrolē apcietinātā saraksti, izņemot saraksti ar šā likuma 15.panta otrajā daļā minētajiem adresātiem. Ja korespondences saturs apdraud citu cilvēku tiesības, demokrātiskas valsts iekārtu, sabiedrības

drošību, labklājību un tikumību, patiesības noskaidrošanu kriminālprocesā, kā arī ieslodzījuma vietu drošību, korespondenci aiztur un paskaidro apcietinātajam korespondences aizturēšanas iemeslu.

Iespēju ieviest kontroli pār apcietināto korespondenci vairākkārt ir atzinusi arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa savos spriedumos (*1983.gada 25.marta spriedumā Silver, 1992.gada 25.februāra spriedumā Pfeifer u.Pankl, 1992.gada 25.marta spriedumā Campbell, sal.plašāk Grabenwarter Ch. Europäische Menschenrechtskonvention. 3.Aufl., Beck: München, 2008, S. 218-219*).

Ievērojot minēto, tiesa par pamatotu atzinusi Pārvaldes pārstāvja tiesas sēdē norādīto, ka Cietuma darbinieks, kurš pienesumā konstatēja aprakstītu aploksni, atsakoties to pieņemt, ir ne vien rīkojies atbilstoši Izmeklēšanas cietuma noteikumu prasībām, bet arī nodrošinājis nekontrolētās korespondences nenodošanu pieteicējam, tādējādi ievērojot arī Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 28.panta nosacījumus.

[5.9] Lietā ir strīds arī par to, vai Cietuma administrācija pamatoti aizliedza pieteicējam nodot meitām zīmējumu satikšanās laikā 2011.gada 3.jūnijā.

Tiesa citējusi Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13.panta pirmās daļas 5. un 6.punktu, 21.pantu, kā arī atsaukusies uz Izmeklēšanas cietuma noteikumu V nodaļu, kas regulē apcietināto satikšanos ar radiniekiem un citām personām, un VI nodaļu, kas regulē pienesumu un sūtījumu saņemšanas kārtību. Izanalizējot minētās tiesību normas to savstarpējā kopsakarā, tiesa secinājusi, ka normatīvie akti nosaka atsevišķu kārtību, kādā apcietinātais satiekas ar radiniekiem un citām personām, tāpat paredzēta atsevišķa kārtība, kādā tiek pieņemti un apcietinātajam nodoti pienesumi un sūtījumi, tostarp nosakot, kuri priekšmeti ir atļauti nodošanai apcietinātajam. Tāpat noteikts, ka apcietinātais ir tiesīgs sarakstīties un sazvanīties ar likumā noteiktajām personām, nosakot satikšanās un sarunu ilgumu un biežumu. Normatīvie akti paredz arī apcietinātā tiesības saņemt, sūtīt un izmantot naudas pārvedumus, nosakot, ka naudu, kas apcietinātajam ir atsūtīta ar pārvedumu vai ieskaitīta cietuma kasē, viņam neizsniedz, bet ieskaita cietuma depozīta kontā un uzskaita apcietinātā personiskās naudas uzskaites kartē (Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 20.panta pirmā daļa). Sūtīt naudas pārvedumus apcietinātais drīkst tikai ar procesa virzītāja atļauju (Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 20.panta trešā daļa).

Neviena no minētajām normām neparedz apcietinātā tiesības jebkādus priekšmetus citām personām nodot vai saņemt satikšanās laikā ar radiniekiem vai citām likumā noteiktajām personām. Kā konstatēts iepriekš, atļauto priekšmetu nodošana ir pieļaujama tikai ar pienesumiem vai sūtījumiem, savukārt vēstuļu nodošana – sarakstoties. Minētais pamatojams ar to, ka gan pienesumi un sūtījumi, gan sarakste, tāpat kā telefonsarunas tiek pārbaudītas un kontrolētas. Pārbaude un kontrole attaisnojama ar leģitīmu mērķi, lai nepieļautu neatļauto priekšmetu nodošanu apcietinātajam un lai nepieļautu tādas korespondences satura nonākšanu apcietinātā rīcībā (vai tās personas rīcībā, ar kuru notiek sazināšanās), kas apdraud citu cilvēku tiesības, demokrātisku iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību, tikumību, patiesības noskaidrošanu kriminālprocesā, kā arī ieslodzījuma vietas drošību.

Ievērojot minēto, tiesa secinājusi, ka Cietuma administrācija, nedodot pieteicējam atļauju satikšanās laikā ar meitām nodot jebkādus priekšmetus, tostarp zīmējumu, nav rīkojusies pretēji tiesību normām, līdz ar ko nav pamata arī šādas rīcības atzīšanai par prettiesisku.

[5.10] Pēc būtības pieteicējs piekrīt, ka satikšanās laikā jebkādu priekšmetu nodošana un saņemšana no citām personām ir aizliegta. Vienlaikus pieteicējs uzskata, ka šāds ierobežojums pārkāpj pieteicēja tiesības uz saziņu, kā arī nesekmē ieslodzīto attiecības ar ģimenes locekļiem.

No lietas materiāliem tiesa nav konstatējusi, ka Cietuma administrācija būtu ierobežojusi pieteicēja saziņas tiesības ar radiniekiem – pieteicējam tika atļauts satikties ar meitām, pieteicējs ar viņām satikās 2011.gada 3.jūnijā. Par gadījumiem, kad pieteicējam tiktu aizliegts satikties ar radiniekiem vai citām likumā noteiktajām personām, pieteicējs nav norādījis. Tāpat tiesa no lietas nav konstatējusi, ka pieteicējam būtu aizliegts sarakstīties ar radiniekiem, sūtot vēstules, vai arī sazvanīties. Pieteicējs tiesas sēdē apstiprināja, ka zīmējumu, kuru tika aizliegts nodot satikšanās laikā, pieteicējs meitai nosūtīja pa pastu. Tātad saziņas tiesības pieteicējs ir izmantojis normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā – gan satiekoties, gan sarakstoties. Līdz ar to tiesa nav konstatējusi, ka Cietuma administrācija būtu likusi šķēršļus pieteicēja un viņa ģimenes locekļu attiecību sekmēšanai.

Ierobežojumam satikšanās laikā nodot un saņemt jebkādus priekšmetus, ir leģitīms mērķis. Turklāt šāds ierobežojums ir noteikts uz likuma pamata, līdz ar to Cietuma darbiniekiem tas ir saistošs.

[5.11] Tā kā tiesa pieteikumu par Cietuma administrācijas faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku atzinusi par nepamatotu un noraidāmu, pārējie pieteikuma argumenti nav vērtēti, jo tie nav būtiski un tādi, kas varētu mainīt tiesas secinājumu par pieteikuma nepamatotību.

[5.12] Pieteikumā ietverts prasījums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 5000 apmērā.

Tiesa atsaukusies uz Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 92.pantu un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pantu, vienlaikus norādot, ka morālā kaitējuma atlīdzināšanas pamats ir iestādes faktiskā rīcība, kura izraisījusi būtisku un prettiesisku aizskārumu. Proti, par ciešanām morālā kaitējuma izpratnē ir atzīstama ne katra personas psiholoģiska neērtība, bet gan tikai tāda, kuru ir radījis būtisks un prettiesisks personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums.

Tā kā izskatāmajā gadījumā Cietuma administrācijas faktiskā rīcība tika atzīta par tiesisku, samērīgu un nepieciešamu, līdz ar to nav konstatējams, ka pieteicējam būtu nodarīts morālais kaitējums. Tādēļ prasījums par atlīdzinājumu ir noraidīts.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 11.jūnija spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[6.1] Pieteicējam piegādātā aukstuma kaste bija elektriski darbināma, ar produktu dzesēšanas un atsildīšanas funkcijām. Šādā

aukstuma kastē ir izmantojams arī aukstuma elements, taču arī bez tā iekšpusē tiek nodrošināta būtiski zemāka temperatūra par ārējo temperatūru. Aukstuma kaste, tāpat kā ledusskapis, ir blīvi aiztaisāma. Šāda informācija ir publiski pieejama, taču tiesa spriedumā to izvairījās atspoguļot.

Ja pirmās instances tiesa vēlējās iepazīties ar konkrētās aukstuma kastes tehniskajām īpašībām, konkrēto kasti bija nepieciešams apskatīt vizuāli. Aukstuma kaste atrodas pieteicēja meitas dzīvoklī. Pirmās instances tiesas publiski iegūtā informācija par ledus kasti ir nepilnīga un neobjektīva, turklāt nesatur atsauci uz informācijas avotu.

Pieteicējs piekrīt, ka aukstuma kaste nav tik efektīva ierīce produktu uzglabāšanai kā ledusskapis, taču tā neapšaubāmi atbilst un ir izmantojama tā mērķa sasniegšanai, ko likumdevējs paredzējis, atļaujot lietot ledusskapi – pasargāt produktus no kaitīgas ārējās vides iedarbības.

[6.2] Nepamatots ir tiesas apgalvojums, ka aukstuma kastes nepieņemšanas iemesls ir nevis tās nosaukums, bet gan no ledusskapja atšķirīgais darbības veids. Lietas materiālos esošajās pieteicējam adresētajās Pārvaldes vēstulēs un paskaidrojumā tiesai nav nevienas norādes par aukstuma kastes darbības veidu vai principiem, bet gan skaidri rakstīts, ka priekšmets ar tādu nosaukumu neatbilst pienesumos pieļaujamo priekšmetu sarakstā minētajam. Aukstuma kastes darbības veids netika apspriests arī pirmās instances tiesas sēdē.

Pieteicēja ieskatā atšķirība nosaukumā nevar būt par iemeslu aukstuma kastes saņemšanas aizliegumam. Par aizlieguma pamatu nevar būt arī atšķirīgs darbības veids vai zemāka ierīces efektivitāte. Apcietinājuma apstākļos pieteicējam nav nepieciešams produktus sasaldēt vai glabāt mēnešiem ilgi. Ir pilnīgi pietiekami, ja nav ar steigu jāapēd no veikala atnests saldējums, bet var to saglabāt līdz vakaram. Šo pašu mērķu sasniegšanai ir domāts arī ledusskapis, taču atzīstot tā lielāku darbības efektivitāti, ir saprotams, ka arī ledusskapī produktu glabāšanas laiks ir ierobežots, tāpat kā aukstuma kastē.

Aukstuma kastes lietošana būtiski uzlabotu pieteicēja apcietinājuma apstākļus. Tā kā apcietinātie var iepirkties tikai reizi nedēļā, aukstuma kastes lietošana ļautu racionālāk – visas nedēļas garumā izmantot iepirkto, kas šobrīd cietuma kamerā nav iespējams. Līdz ar to formāls aizliegums lietot aukstuma kasti ir būtisks pieteicēja tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību pārkāpums.

[6.3] Brīdī, kad tika atteikts pieņemt aploksni ar adresi, Pārvalde to nedefinēja kā vēstuli, bet atteikumu pamatojusi ar to, ka nav zināms, vai uz tās uzrakstītā informācija atbilst patiesībai. Šāds pamatojums pēc savas būtības ir absurds, jo Pārvalde izvērtēt informāciju ir tiesīga tikai Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 28.panta otrās daļas kontekstā.

Pieteicējs paskaidro, ka pieejamas ir arī rūpnieciski izgatavotas aploksnes ar attēliem, uzrakstiem, taču tas nav bijis par pamatu atteikumam pieņemt aploksnes. Aploksnes ir atļauto priekšmetu sarakstā, tāpēc Cietuma aizliegums ir nepamatots. Tā kā pirmās instances tiesa izskatāmajā lietā aploksni ar adresi ir definējusi kā vēstuli, tiesai bija jāatzīst, ka atbildētāja ierobežoja pieteicēja tiesības uz saraksti – nelikumīgi atteicās pieņemt un nodot pieteicējam adresētu vēstuli. Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13.panta pirmās daļas 5.punktā nav definēti ne sarakstē izmantojamie informācijas nesēji, ne informācijas piegādei izmantojamie līdzekļi. Proti, apcietinātajam adresētu vēstuli cietumā var piegādāt pastnieks, kurjers, to var atnest pats sūtītājs, faktiski jebkura persona. Cietuma administrācijas pienākums ir vēstuli pieņemt, pārbaudīt un, ja nepastāv Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 28.panta otrajā daļā atrunātie apstākļi, nodot adresātam.

[6.4] Pirmās instances tiesa nav izvērtējusi Cietuma administrācijas tiesības atteikties pieņemt vēstuli. Pieteicējam nav saprotams tiesas secinājums, ka, atsakot pieņemt aprakstītu aploksni, ir novērsta nekontrolētas korespondences nodošana. Izskatāmajā gadījumā aploksne netika slēpta, bet uzrādīta cietuma darbiniekam, kurš tekstu izlasīja un konstatēja, ka uz aploksnes ir norādīta adrese. Ja ar to nav pietiekami, Cietuma administrācija varēja veikt jebkādas pārbaudes pēc sava ieskata. Pieteicējs nesaskata leģitīmu pamatojumu aizliegumam ar pienesumu saņemt arī vēstuli. Pienesumi, kas satur arī grāmatas, žurnālus, normatīvo aktu izdrukas, tāpat ir pakļauti kontrolei. Tā kā konkrētajā gadījumā runa nav par izvairīšanos no pārbaudes un lietā par to strīda nav, tad vēstule jebkurā gadījumā bija jāpieņem, ja ne kā pienesums, tad kā vēstule.

[6.5] Aizliegumu nodot zīmējumu pieteicēja meitai tiesa atzina par pamatotu, jo normatīvajos aktos nav paredzētas apcietinātā tiesības tikšanās laikā kaut ko nodot citām personām, kā arī šādu ierobežojumu atzina par leģitīmu, jo tas saistīts ar kontroles nepieciešamību.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs būtu centies zīmējumu nodot bez kontroles. Tieši pretēji – pieteicējs gan rakstiski, gan mutiski lūdza atļauju. Faktu, ka šie pieteicēja lūgumi netika izskatīti, tiesa nevērtēja. Līdz ar to nav pamata tiesas secinājumam par kontroles nepieciešamību. Pieteicējs zīmējumu vēlējās uzrādīt, un Cietuma administrācijai attiecīgi bija iespēja veikt nepieciešamo kontroli.

Apcietinātā tiesības tikties ar tuviniekiem nosaka Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13.panta 6.punkts un Izmeklēšanas cietuma noteikumu 35., 36. un 37.punkts. Neviena no šīm normām nesatur aizliegumu apcietinātai personai tikšanās laikā veikt kādas darbības, tai skaitā nodot kādu lietu. Arī minēto noteikumu 34.punkts nesatur aizliegumu tikšanās laikā nodot tuviniekiem citu administrācijas iepriekš pārbaudītu lietu.

[6.6] Ņemot vērā, ka dzīves apstākļi cietumā un satikšanās apstākļi paši par sevi ir pazemojoši, neatbilstoši starptautiskajām cilvēktiesību normām, tiesas spriedumā iztirzātos aizliegumus nevar uzskatīt par leģitīmiem vai nebūtiskiem cilvēktiesību ierobežojumiem.

[7] Atbildētāja rakstveida paskaidrojumā apelācijas instances tiesai norāda, ka pieteicēja apelācijas sūdzību neatzīst, papildus norādot, ka pieteicējs apelācijas sūdzību argumentējis ar apstākļiem, kuri vispusīgi tika izvērtēti Pārvaldē, Cietuma faktiskās rīcības apstrīdēšanas stadijā, un Administratīvajā rajona tiesā pārsūdzēšanas stadijā. Pirmās instances tiesa pareizi un vispusīgi izvērtēja lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pamatoti atzina, ka Cietuma administrācijas rīcība ir bijusi tiesiska un pamatota. Spriedumā precīzi norādīti lietas faktiskie apstākļi, kā arī vispusīgi izvērtēti lietā esošie pierādījumi un pareizi piemērotas materiālo tiesību normas, kā rezultātā tiesa nonāca pie pareiza rezultāta.

[8] Atbildot uz Administratīvās apgabaltiesas pieprasījumu sniegt paskaidrojumus par to, kādi priekšmeti nāca komplektā ar saldējamo kasti, kā varēja nodrošināt šīs ierīces pieslēgšanos elektrotīklam, pieteicējs sniedza paskaidrojumu, ka aukstuma kaste bija pieslēdzama pie 220V elektrotīkla ar komplektā esošu kabeli, kā jebkura cita sadzīves elektroierīce. Komplektā bija arī adapters pieslēgšanai 12V līdzstrāvas elektroapgādei automašīnā, taču pienesumā tā līdzi nebija.

Pieteicējam atnestā aukstuma kaste – modelis XA-204 – veikala komplektācijā darbojas divos režīmos – dzesēšanas un sildīšanas (sasaldētu produktu atsaldēšanai).

Kā pieteicējam paskaidrojusi meita, augstākas atdzesēšanas pakāpes sasniegšanai vai pat sasaldēšanai kastē varēja tikt papildus izmantoti dzesējošie elementi, t.s., freoni. To komplektā un arī pienesumā nebija, jo kaste savas funkcijas veica arī bez tiem.

Pieteicējs nepiekrīt pirmās instances tiesas apgalvojumam, ka aukstuma kastei un ledusskapim ir atšķirīgi darbības principi. Vispārzināms ir fakts, ka visas dzesējamās ierīces darbojas, aizvadot siltumu no atdzesējamā priekšmeta. Pats primitīvākais ledusskapis – ietīt priekšmetu slapjā lupatā, ūdens iztvaikojot patērē siltumu, un priekšmets atdziest. Tādējādi atšķirīgi ir tikai tehniskie risinājumi, kādā veidā tiek panākta siltuma aizvadīšana un tā efektivitāte.

[9] Pēc Administratīvās apgabaltiesas pieprasījuma atbildētāja tiesā iesniedza pieteicēja pienesumu kartītes kopiju, kā arī paskaidroja, ka no pieteicēja meitas /pers. B/ 2011.gada 3.jūnija iesnieguma (*lietas 107.lapa*) par pienesuma pieņemšanu pieteicējam izriet, ka tajā uzreiz tika norādīts, ka tika atnesta „ledussoma", komplektā bija arī vads un instrukcija. Atbildētāja paskaidro, ka pienesuma kartītē netiek norādītas mantas, kuras ieslodzītais saņēmis pienesumā vai sūtījumā. Pienesuma kartītē ieslodzītais tikai parakstās par pienesuma vai sūtījuma saņemšanu.

No Cietuma Uzraudzības daļas amatpersonas 2011.gada 3.jūnija ziņojuma izriet, ka 2011.gada 3.jūnijā pieteicēja meita atnesa pienesumā pieteicējam elektrisko aukstuma kasti. Pieņemšanas laikā tika konstatēts, ka minētās aukstuma kastes elektrotīkla spriegums ir 12V un komplektā nebija 220V/12V strāvas pārveidotāja.

No iepriekš minētā izriet, ka lietā nav strīda par to, ka pieteicējam pienesumā atnesto aukstuma kasti bija iespēja izmantot, tikai pieslēdzot to pie mazstrāvas elektrotīkla (12V), kas ir pieejams, piemēram, automašīnā. Savukārt, lai to pieslēgtu pie sadzīves (220V) elektrotīkla, ir nepieciešama speciāla ierīce – strāvas pārveidotājs, kas ļauj pārveidot 12V uz 220V. Tā kā pieteicējam šāda ierīce nebija pieejama, līdz ar to konkrētas aukstuma kastes pilnvērtīga izmantošana cietumā nebūtu bijusi iespējama.

Attiecībā uz tiesas lūgumu raksturot konkrēto aukstuma kasti atbildētāja paskaidroja, ka kopš notikumiem, kas risinājušies 2011.gada 3.jūnijā, ir pagājuši jau vairāk kā 2 gadi. Cietuma amatpersonas nevarēja sniegt precīzu informāciju par to, kā izskatījās 2011.gada 3.jūnijā pieteicējam pienesumā atnestā aukstuma kaste. Tomēr no internetā pieejamās informācijas izriet, ka portatīvo aukstuma kastu sortiments ir diezgan plašs un aukstuma kastes atšķiras pēc izmēriem, tilpuma un formas, bet praktiski visas var izmantot, tikai pieslēdzot pie 12V elektrotīkla.

[10] Pieteicējs sniedzis atbildes paskaidrojumus par atbildētājas paskaidrojumiem, norādot, ka atbildētāja mainījusi pamatojumu, kāpēc atteikts pieņemt aukstuma kasti.

Atbildētājas paskaidrojumos norādītā informācija nav patiesa un ir balstīta uz viltotu dokumentu – it kā 2011.gada 3.jūnijā rakstītu /pers. C/ ziņojumu, jo /pers. C/ šādu atteikuma pamatu nav norādījusi ne pieteicēja meitām, ne arī pašam pieteicējam. Kaste netika pieņemta tās nosaukuma dēļ, kas tika paziņots gan meitām, gan pieteicējam.

Aukstuma kastes darba spriegums patiešām ir 12V, taču tajā pašā pienesumā pieteicējam kopā ar nepieciešamo pārveidotāju (lai to pieslēgtu 220V tīklam) tika atnests portatīvais automašīnā lietojamais televizors, kas arī darbojas no 12V sprieguma.

Pat ja hipotētiski pieļautu, ka meitas būtu aizmirsušas pieslēgšanai nepieciešamo, pieteicēja rīcībā bija divi strāvas pārveidotāji no 220V uz 12V.

Absurds ir atbildētājas un /pers. C/ ziņojumā norādītais, ka kastes darbināšanai bija nepieciešams 12V strāvas pārveidotājs uz 220V. Visās portatīvajās sadzīves ierīcēs spriegumu ir nepieciešams pazemināt no 220V uz 12V (vai citu sprieguma pakāpi) nevis otrādāk.

[11] Saskaņā ar APL 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[12] Novērtējusi lietā esošos pierādījumus un administratīvā procesa dalībnieku argumentus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir daļēji pamatota un pieteikums ir apmierināms daļā.

[13] Administratīvā apgabaltiesa, pārbaudot pirmās instances tiesas spriedumu, atzīst, ka tiktāl, ciktāl turpmāk nav norādīts pretējais, spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa, pamatojoties uz APL

307.panta ceturto daļu, pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai (sk. šā sprieduma [5.1]-[5.4] un [5.7]-[5.11] apakšpunktu) un atkārtoti to nenorāda.

Par apelācijas sūdzības argumentiem, kas attiecas uz aprakstītās aploksnes un zīmējuma nodošanu, apgabaltiesa atzīst, ka atbilde uz tiem jau ir sniegta pirmās instances tiesas spriedumā, un apgabaltiesa šiem apsvērumiem ir pievienojusies. Pieteicēja argumenti neatspēko pirmās instances tiesas motivāciju.

[14] Tajā pašā laikā apgabaltiesa nevar pievienoties pirmās instances tiesas apsvērumiem saistībā par pienesuma – aukstuma kastes – nepieņemšanu.

No Izmeklēšanas cietuma noteikumu 10.pielikuma, kas uzskaita priekšmetus, kuri pieļaujami sūtījumos un pienesumos, 11.punkta izriet, ka pienesumos ir pieļaujams mazgabarīta ledusskapis.

Šo noteikumu 5.pielikums reglamentē, kādus pārtikas produktus un priekšmetus apcietinātais var iegādāties cietuma veikalā, tostarp produktus, kurus nepieciešams glabāt vēsumā: pienu un piena produktus; žāvētu un pusžāvētu gaļu, tās izstrādājumus un speķi, taukus un eļļu; sālītas un žāvētas zivis; visu veidu konservus (piena, gaļas, zivju, dārzeņu un augļu konservi).

No minētajām normām to kopsakarā izriet, ka mērķis, kāpēc tiek atļauta mazgabarīta ledusskapju saņemšana pienesumos, kā arī glabāšana, ir nepieciešamība uzglabāt cietuma veikalā iegādātos produktus. No uzskaitīto produktu saraksta savukārt izriet, ka to uzglabāšanai nav nepieciešama vai nav paredzēta sasaldēšana.

Aukstuma kastu vai ledussomu būtība un mērķis, tāpat kā ledusskapim, ir nodrošināt produktu uzglabāšanu vēsumā.

Apgabaltiesa uzskata, ka tam, kāds ir aukstuma kastes un ledusskapja darbības princips, kādā veidā tiek panākta noteikta temperatūra ierīces iekšienē, nav nekādas nozīmes, jo, pirmkārt, apgabaltiesas ieskatā būtiski ir, vai ierīce spēj nodrošināt tā mērķa sasniegšanu, kas paredzēts tiesību normās. Otrkārt, tiesību normas nenoteic, pēc kādiem principiem ierīcei būtu jādarbojas, lai nodrošinātu attiecīgu temperatūru. Arī tam, cik ierīce ir efektīva, nav nozīmes, ja vien tā pilda tai paredzēto funkciju. Ja ierīce kļūst (vai ir) tik neefektīva, ka nespēj pildīt tai paredzēto funkciju, tad tas ir jāpierāda. Taču konkrētajā lietā šādu pierādījumu nav.

Iepriekš minēto iemeslu dēļ apgabaltiesa uzskata, ka jēdzienam „ledusskapis" nav piešķirama izšķiroša nozīme.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa uzskata, ka nav nekādu šķēršļu aukstuma kasti vai ledussomu saņemt pienesumā, taču, ievērojot turpmāk norādītos apsvērumus.

[15] Nevar atstāt bez ievērības faktu, ka pieteicējs aukstuma kasti bija paredzējis lietot ilgstoši, tādējādi, lai aukstuma kaste ilgstoši spētu pildīt savu funkciju, tā ir pieslēdzama pie elektrotīkla.

Lietā nav strīda, ka konkrēto aukstuma kasti varēja izmantot, pieslēdzot pie elektrotīkla, nav arī strīda, ka komplektā ar aukstuma kasti bija vads.

Tajā pašā laikā lietā izraisījies strīds par to, ka pieteicējam komplektā ar aukstuma kasti netika nodots strāvas pārveidotājs, kādēļ aukstuma kasti nav iespējams izmantot.

Lietā atrodas Cietuma Uzraudzības daļas uzraudzes ierindnieces 2011.gada 3.jūnija ziņojums (*lietas 111.lapa*), kurā norādīts, ka š.g. 3.jūnijā pienesumā apcietinātajam – pieteicējam – meita /pers. B/ atnesa elektrisko aukstuma kasti. Pieņemšanas laikā tika konstatēts, ka kastes tīkla spriegums ir 12V un komplektā nav pārveidotāja uz 220V, tāpēc elektriskā aukstuma kaste netika pieņemta.

No minētā ziņojuma primāri izriet tas, ka aukstuma kaste nav pieņemta tāpēc, ka pienesumā nebija strāvas pārveidotāja, nevis tāpēc, ka aukstuma kastei ir no ledusskapja atšķirīgs darbības princips. Tādējādi pati atbildētāja apstiprina apgabaltiesas sprieduma [14] punktā minētos apsvērumus.

Lai arī no lietā esošā /pers. B/ iesnieguma par pienesuma pieņemšanu redzams, ka pienesumā ir arī adapteris (*lietas 107.lapa*), tomēr apgabaltiesai nav zināms, vai šis adapteris ir piemērots strāvas pārveidošanai no 220V uz 12V. Šai sakarā apgabaltiesa nevar paļauties tikai uz pieteicēja paskaidrojumiem.

Apgabaltiesa nepiešķir nozīmi faktam, ka 2011.gada 3.jūnija ziņojumā (arī atbildētājas paskaidrojumos apgabaltiesai) norādīts, ka pienesumam nebija pievienots strāvas pārveidotājs no 12V uz 220V nevis otrādāk. Apgabaltiesa uzskata, ka no ziņojumā norādītā nevar izdarīt pretēju secinājumu, ka pienesumam bija pievienots strāvas pārveidotājs no 220V uz 12V. No ziņojumā norādītā var izdarīt tikai secinājumu par to, ka konkrētajai amatpersonai trūkst specifisko zināšanu, lai noteiktu, kāds tieši strāvas pārveidotājs ir nepieciešams konkrētajai ierīcei.

Taču apgabaltiesas ieskatā strīdam par to, vai pienesumā bija iekļauts strāvas pārveidotājs vai nebija, nav izšķirošas nozīmes lietā, jo tas tik un tā nevarēja būt pamats atteikumam pieņemt pienesumā aukstuma kasti. Proti, šāds atteikums ir nesamērīgs, ņemot vērā faktu, ka strāvas pārveidotāju bija iespējams nodot pieteicējam jebkurā citā pienesuma reizē.

[16] Ievērojot sprieduma [14] un [15] punktā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējam nepamatoti liegts pienesumā saņemt aukstuma kasti.

[17] Pieteicējs lūdzis morālā kaitējuma atlīdzinājumu 7114,36 *euro* apmērā tostarp par nepamatotu atteikšanos pieņemt pienesumu – aukstuma kasti. Pieteicējs morālo kaitējumu pamato tādējādi, ka aukstuma kasti pieteicēja meitas (viena no kurām ir invalīde) uz Liepājas cietumu vedušas no Rīgas, aukstuma kastes atvešana sagādāja ievērojamas grūtības. Tā kā aukstuma kasti atteikts pieņemt, pieteicējam tas izraisījis spēcīgus pārdzīvojumus un uztraukumu.

Satversmes 92.panta trešais teikums un APL 92.pants paredz tiesības nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā pretendēt uz atbilstīgu atlīdzinājumu.

No Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) (*šeit un turpmāk – redakcijā, kāda ir spēkā sprieduma taisīšanas brīdī*) 4.panta pirmās daļas izriet, ka persona var prasīt zaudējumu atlīdzinājumu (arī morālā kaitējuma), ja zaudējumi nodarīti ar administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kas atzīta par prettiesisku.

Iepriekš spriedumā apgabaltiesa atzina, ka pieteicējam nepamatoti liegts pienesumā saņemt aukstuma kasti. Līdz ar to ir konstatējams viens no atlīdzinājuma priekšnosacījumiem.

Apgabaltiesa atzīst, ka ir konstatējama tieša cēloņsakarība starp atbildētājas faktisko rīcību, liedzot saņemt pienesumu, un pieteicējam nodarīto kaitējumu (Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmā daļa), jo tieši no atbildētājas bija atkarīgs, vai pienesumu tiks atļauts pieņemt.

Līdz ar to apgabaltiesai nav šaubu, ka pieteicējam nodarīts morālais kaitējums, kas atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pantam ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums. Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta trešajai daļai ir pierādīts morālā kaitējuma atlīdzināšanas tiesiskais pamats.

Tā kā ir aizskartas Satversmē garantētās tiesības (96.pants, sk. šā sprieduma [5.2] apakšpunktu un [13] punktu), par aizskāruma būtiskumu nepastāv šaubas.

Apgabaltiesa arī atzīst, ka pieteicējs nekādā veidā nav līdzatbildīgs (Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10.pants) par to, ka Cietums neatļāva pienesumā saņemt aukstuma kasti. Pieteicējs ir darījis visu iespējamo, kas bija atkarīgs no viņa, lai savu tiesību aizskārumu novērstu, proti, pieteicējs ir apstrīdējis un pārsūdzējis Cietuma faktisko rīcību. Citu rīcību no pieteicēja konkrētajos faktiskajos apstākļos nav iespējams prasīt.

[18] APL 94.panta ceturtajā daļā ir noteikts, ka atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma vai kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā.

Apgabaltiesa atzīst, ka atlīdzināšanas pienākumu atbildētāja nevar izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds bija pirms kaitējuma nodarīšanas, jo pieteicējam visu šo laiku līdz pat lietas izskatīšanas brīdim nebija iespējams izmantot pienesumu – aukstuma kasti – sadzīves vajadzībām. Fakts, ka Cietuma administrācija liedza pieņemt pienesumu, ir noticis un to vairs nevar pavērst atpakaļ. Tādējādi ir izvērtējams jautājums par cita atbilstīga atlīdzinājuma noteikšanu.

[19] Apgabaltiesa uzskata, ka aizskartās tiesības ir nozīmīgas, tā kā ir ierobežotas pieteicēja cilvēktiesības, taču aizskārums nav smags (Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmā daļa), jo tas nav radījis sekas, vien pieteicēja pārdzīvojumu un uztraukumu saistībā ar to, ka meitas ir pielikušas pūles, lai aukstuma kasti atgādātu uz Liepāju. Arī pēc savas būtības fakts, ka pieteicējs savā rīcībā nav saņēmis sadzīves ierīci, nevar tikt novērtēts kā smags aizskārums.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturtā daļa noteic, ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, personiskā kaitējuma, tai skaitā morālā kaitējuma, patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

Apgabaltiesa uzskata, ka konkrētajā gadījumā samērīgs un atbilstošs morālā kaitējuma atlīdzinājums būtu atbildētājas rakstveida atvainošanās pieteicējam, kas apgabaltiesas ieskatā var sniegt morālu gandarījumu par pieteicējam nodarīto kaitējumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

daļēji apmierināt /pers. A/ pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku Liepājas cietuma administrācijas faktisko rīcību, nepieņemot pienesumā aukstuma kasti.

Uzlikt pienākumu Ieslodzījuma vietu pārvaldei viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas rakstveidā atvainoties /pers. A/.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt /pers. A/ par pieteikumu un apelācijas sūdzību samaksāto valsts nodevu 42,69 *euro* (četrdesmit divi *euro* un 69 centi).

Pārējā daļā /pers. A/ pieteikumu noraidīt.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente Dz.Amerika

Tiesneses I.Meldere

R.Paegle